

PRIRUČNIK

Osnove veb dizajna: Izrada modernih layouta pomoću HTML-a i CSS-a

Praktični vodič za početnike u veb dizajnu

Udruženje "Inovativni Centar Digitalne Edukacije"

Leskovac, 2026

Naslov izdanja: Osnove veb dizajna: Izrada modernih layouta pomoću HTML-a i CSS-a

Izdavač: Udruženje inovativni centar digitalne edukacije – ICODE-LE

Sedište i adresa: Braće Kostić 28, 16000 Leskovac, Srbija

Za izdavača: Ivan Cvetković, Predsednik Upravnog odbora

Autor i tehnička priprema: Ivan Cvetković

Identifikacioni podaci udruženja:

- **Matični broj:** 28400152
- **PIB:** 115086985
- **Šifra delatnosti:** 9499 – Delatnost ostalih organizacija na bazi učlanjenja

Oblast ostvarivanja ciljeva: Informacione tehnologije, digitalna pismenost, obrazovanje, inovacije, veštačka inteligencija i tehničke veštine

Godina izdanja: 2026. godina

Format: Elektronsko izdanje (PDF)

Napomena o autorskim pravima: © 2026 iCode-Le. Sva prava zadržana. Nijedan deo ove publikacije ne sme se reprodukovati niti prenositi u bilo kom obliku bez prethodne pismene saglasnosti izdavača.

Napomena o finansiranju: Sva sredstva ostvarena od distribucije ovog materijala koriste se isključivo za finansiranje statutarne ciljeva udruženja, pokrivanje troškova rada i unapređenje digitalne edukacije u zajednici, u skladu sa članom 37. Zakona o udruženjima i članom 17. Statuta udruženja.

Moto udruženja: „Otvaramo vrata digitalne budućnosti.“

O udruženju: Udruženje „Inovativni Centar Digitalne Edukacije – iCode-Le“ osnovano je sa ciljem unapređenja digitalne pismenosti i razvoja tehničkih i digitalnih veština kod svih generacija. Bavimo se edukacijom u oblasti informacionih tehnologija, programiranja, veb dizajna, grafičkog dizajna, veštačke inteligencije, kao i razvojem praktičnih veština u radu sa hardverom i mrežnim tehnologijama.

Pored organizovanja kurseva, radionica i seminara, udruženje aktivno radi na izdavanju edukativnih materijala i priručnika namenjenih široj javnosti i obrazovnim ustanovama.

Sadržaj:

1. Uvod.....	4
2. Struktura projekta.....	5
3. Izrada stranice	6
3.1. Omotač - wrapper.....	9
3.2. Header	10
3.3. Navigacija.....	13
3.4 Main i sidebar.....	19
3.5 Footer	21
4. Zaključak.....	22
5. Literatura	23

1. Uvod

Cilj ovog priručnika je da čitaocima pruži **detaljnu analizu i praktičan vodič** kroz arhitekturu i razvoj veb sajta primenom **HTML i CSS** tehnologija, koje čine osnovu savremenog veba. Veb dizajn se fundamentalno zasniva na **razdvajanju strukture od stilizacije**, gde HTML služi kao opisni jezik za definisanje sadržaja, dok CSS uređuje njegov vizuelni identitet i formatiranje. Kroz ovaj projekat biće demonstrirana izrada funkcionalne statične stranice koja poštuje logički raspored elemenata, omogućavajući početnicima da razumeju kako se "čist tekst" koda interpretira u privlačan grafički prikaz unutar browser-a.

U okviru ovog rada biće detaljno obrađeni sledeći segmenti:

- **Struktura HTML dokumenta:** Razmatranje striktno definisane hijerarhije koja počinje deklaracijom **DOCTYPE** i obuhvata ključne gradivne elemente poput taga **html** (koreni element), **head** (zaglavlje sa meta-informacijama) i **body** (vidljivi sadržaj stranice).
- **Stilizacija putem CSS-a:** Primena **CSS Box Modela**, koji posmatra svaki element kao pravougaoni okvir sa svojstvima poput širine (**width**), visine (**height**), margina (**margin**), unutrašnjeg razmaka (**padding**) i ivica (**border**).
- **Opis ključnih segmenata stranice:**
 - **Wrapper (Kontejner):** Block element koji obuhvata sve ostale delove sajta, najčešće korišćen za definisanje ukupne širine i centriranje sadržaja na ekranu.
 - **Header (Zaglavlje):** Prostor rezervisan za identitet sajta, koji obično sadrži logotip i osnovne informacije.
 - **Nav (Navigacija):** Semantički element koji uokviruje grupu linkova, najčešće organizovanih u formi neuređenih lista (**ul**), koje služe kao putokaz kroz sajt.
 - **Main (Glavni sadržaj):** Centralni deo stranice koji nosi primarne informacije i poruke namenjene posetiocu.
 - **Sidebar (Bočna traka):** Dodatni prostor koji se nalazi pored glavnog sadržaja, namenjen za sporedne informacije, reklame ili kategorije.
 - **Footer (Podnožje):** Završni deo stranice koji sadrži autorska prava, dodatne linkove i kontakt informacije.
- **Detaljno objašnjenje koda:** Analiza svake linije koda, od uparenih tagova koji uokviruju sadržaj do **atributa** (poput **id** i **class**) koji omogućavaju precizno "gađanje" elemenata CSS stilovima.
- **Vizuelna dokumentacija:** Korišćenje snimaka ekrana koji ilustruju izgled sajta u različitim fazama razvoja i na različitim **rezolucijama**, objašnjavajući važnost prilagođavanja dizajna različitim veličinama ekrana monitora i prenosivih uređaja.

Ovaj projekat predstavlja idealnu polaznu tačku za buduće veb dizajnere, jer pokriva prelazak sa idejnog rešenja na papiru do **responzivne veb stranice** koja je optimizovana za savremeno korisničko iskustvo.

2. Struktura projekta

Struktura projekta je organizovana tako da bude jednostavna, pregledna i funkcionalna, što je posebno važno kod manjih i srednjih veb projekata.

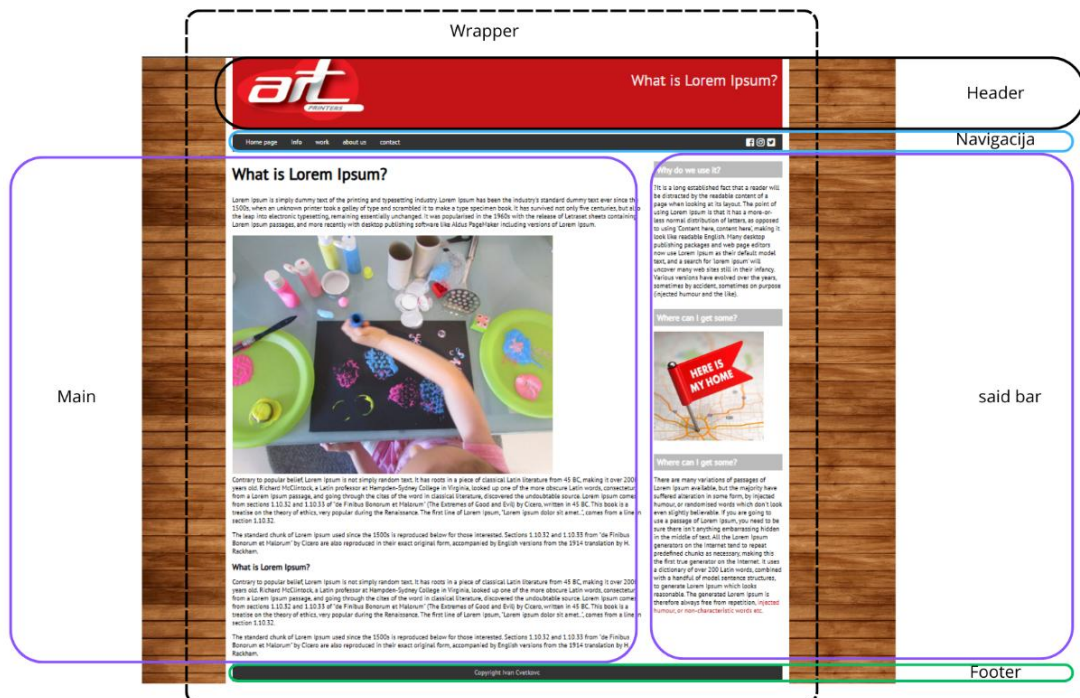
Osnovu čini **glavni folder** koji nosi naziv projekta (npr. projekat). U okviru tog foldera nalaze se svi neophodni elementi za rad sajta, raspoređeni na sledeći način:

Glavni folder projekta sadrži:

- **HTML fajlovi** - Sve veb stranice (npr. index.html, info.html, about.html, itd.) smeštene su direktno u glavni folder, kako bi bile lako dostupne.
- **style.css** - Fajl sa CSS kodom koji se koristi za stilizaciju svih HTML stranica nalazi se takođe direktno u glavnom folderu. Na ovaj način se centralizuje kontrola nad izgledom sajta.
- **Images** - Ovaj podfolder sadrži sve slike koje se koriste na sajtu – logotipe, ilustracije, pozadinske slike i ikonice. Organizacija slika u posebnom folderu olakšava održavanje sajta i sprečava nepotrebno pretrpavanje glavnog direktorijuma.

3. Izrada stranice

Izgradnja veb stranice započinje definisanjem njenog osnovnog layouta (rasporeda elemenata), koji predstavlja temeljnu strukturu na osnovu koje se svi elementi postavljaju i prikazuju. U savremenom veb razvoju, osnovni layout se formira pomoću block elemenata, najčešće <div> tagova ili specijalizovanih tagova HTML5 jezika, koji omogućavaju precizno raspoređivanje sadržaja. U nastavku možemo videti primer postavljanja specijalizovanih tagova

```
1 <!-------
2 - Autor: Ivan Cvetković
3 - Zadatak: Postavljanje osnovnih tagova za grupisanje
4 ----->
5 <!DOCTYPE html>
6 <html>
7   <head>
8     <title>Osnovna stranica</title>
9   </head>
10  <body>
11
12    <div id="wrapper"> <!-- Glavni omotač svih elemenata -->
13
14      <header id="header"> <!-- Zaglavlje stranice -->
15        <!-- Ovde unosimo elemente koje želimo da imamo u hederu -->
16      </header>
17
18      <nav id="nav"> <!-- Navigacioni meni -->
19        <!-- Ovde unosimo elemente koje želimo da imamo u navigaciji -->
20      </nav>
21
22      <main id="main"> <!-- Glavni sadržaj -->
23        <!-- Ovde unosimo elemente koje želimo da imamo u glavnom delu stranice -->
24      </main>
25
26      <aside id="sidebar"> <!-- Bočna traka -->
27        <!-- Ovde unosimo elemente koje želimo da imamo u delu sa strane -->
28      </aside>
29
30      <footer id="footer"> <!-- Podnožje stranice -->
31        <!-- Ovde unosimo elemente koje želimo da imamo u footer-u -->
32        <p> Copyright &copy; Ivan Cvetković</p>
33      </footer>
34
35    </div> <!-- kraj glavnog omotača -->
36  </body>
37 </html>
```

Kada postavimo div ili specijalne html5 elemente kao u primeru potrebno da je ih uz pomoć CSS komandi postavimo i rasporedimo na stranici. Div elementi spadaju u blok elemente što znači da se ređaju jedan ispod drugog.

Uz pomoć CSS-a možemo ih pretvoriti u inline elemente uz pomoć *float* svojstva koje smo postavili main i asad elementima i kako bi nam footer bio od kraja do kraja potrebno je postaviti *clear: both*; u nastavku možete pronaći CSS kod, moramo voditi računa da širina elementa wrapper bude dovoljno velikada stanu main i asaid element zajedno sa unutrašnjim i spoljašnjim razmakom

```
1  /*****
2  * Autor: Ivan Cvetović
3  * Osnovni raspored elemenata
4  *****/
5  #wrapper {
6      width: 1200px;
7      background: #ffffff;
8      margin: 0 auto;
9      padding: 15px;
10 }
11 #header {
12     background: #c51417;
13     padding: 10px;
14     margin-bottom: 10px;
15     overflow: hidden;
16 }
17 #nav {
18     background: #333333;
19     color: #ffffff;
20     height: 40px;
21     margin-bottom: 15px;
22     padding: 0 15px;
23 }
24 #main {
25     width: 900px;
26     float: left;
27 }
28 #sidebar {
29     width: 280px;
30     float: right;
31 }
32 #footer {
33     background: #333333;
34     clear: both;
35     padding: 10px;
36     color: #cccccc;
37     text-align: center;
38 }
39
```

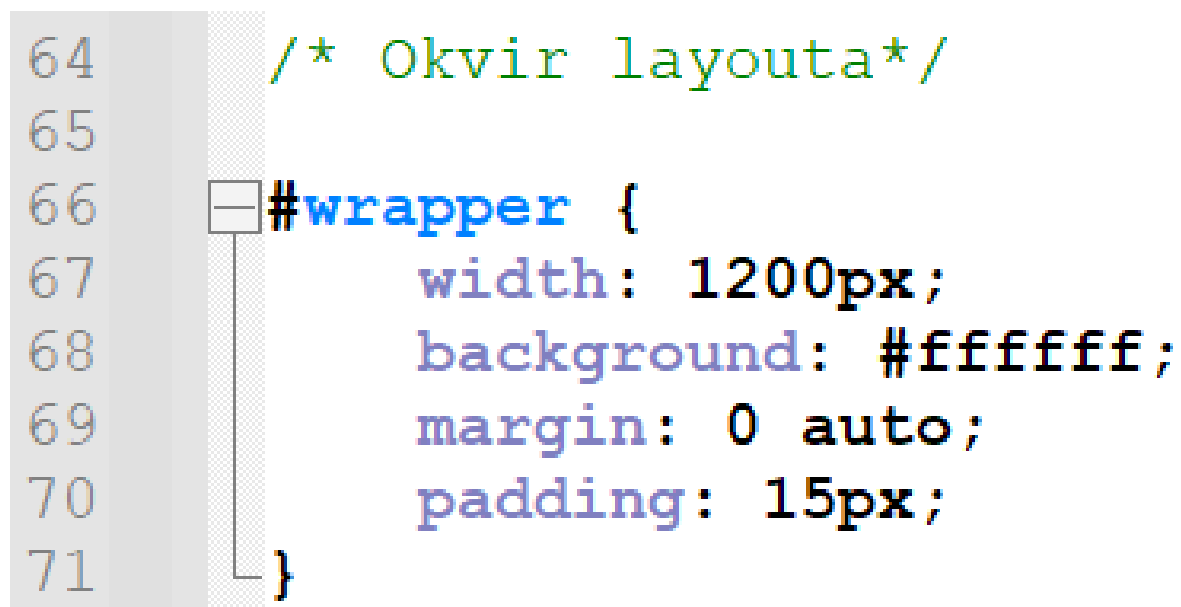
3.1. Omotač - wrapper

Da bismo obezbedili da elementi na našem sajtu ostanu pravilno raspoređeni na svim veličinama ekrana, koristimo poseban div element koji nazivamo wrapper (omotač). Taj element obično dobija jedinstvenu ID vrednost, npr. wrapper, i na njemu definišemo širinu sadržaja za različite veličine uređaja.

Primer osnovnog HTML-a:

```
<div id="wrapper">
  <!-- Sadržaj sajta -->
</div>
```

Na prvoj slici smo napisali kod koji važi za sve veličine prikaza a širina wrappera je 1200 px za sve veličine ekrana čija rezolucija je veća od 1261px


```
64      /* Okvir layouta*/
65
66      #wrapper {
67          width: 1200px;
68          background: #ffffff;
69          margin: 0 auto;
70          padding: 15px;
71      }
```

The image shows a code editor with CSS code. A diagram is overlaid on the code, showing a box model for the #wrapper selector. The box has a solid border, a light gray background, and a white padding area. A line connects the #wrapper selector to the box.

Prilagođavanje wrappera pomoću Media Queries

Kako bi ovi stilovi ispravno radili, obavezno je postaviti i sledeći <meta> tag u zaglavlju HTML dokumenta:

```
<meta name="viewport" content="width=device-width, initial-scale=1">
```

Kako bi naš sajt bio prilagođen mobilnim telefonima, tabletima i manjim ekranima, koristimo **media queries** (upite za medije). Oni omogućavaju posebnu stilizaciju za različite širine ekrana.

Za širinu ekrana između 1260 i 1024px postavljamo širinu wrapper na 960px

```
296 @media screen and (min-width: 1024px) and (max-width: 1260px) {  
297     /* ovde idu opisi za svaki prikaz između 1024 px i 1260 px */  
298  
299     #wrapper {  
300         width: 960px;  
301     }
```

Za širinu ekrana između 1023 i 768px postavljamo širinu wrapper na 700px

```
323 @media screen and (min-width: 768px) and (max-width: 1023px) {  
324     /* ovde idu opisi za sve prikaze između 768px i 1023px */  
325     #wrapper {  
326         width: 700px;  
327     }
```

Prikaz za mobilne telefone do maksimalne širine ekrana od 767px postavljamo wrapper na 80% kako bi na svim rezolucijama ekrana bili sigurni da će sadržaj zauzimati 80% širine:

```
356 @media screen and (max-width: 767px) {  
357     /* ovde idu opisi za sve prikaze za rezolucije manje od 767px */  
358  
359     #wrapper {  
360         width: 80%;  
361     }
```

3.2. Header

Header (zaglavlje) u HTML-u je semantički element koji definiše gornji deo web stranice. Obično sadrži logo sajta, naziv, slogan, navigaciju ili druge ključne informacije. Dobar header treba biti jasno uočljiv, pregledan, prilagodljiv različitim ekranima i lako razumljiv korisnicima.

Tipične stvari koje se nalaze u header-u su:

- Logo sajta (sa linkom do početne strane)
- Naslov ili slogan sajta
- Navigacioni meni
- Pretraga ili kontakt informacije (nije obavezno)


```

7  <html>
8  <head>
9      <title>Osnovna stranica</title>
10     <!-- Meta tag za responzivni prikaz -->
11     <meta name="viewport" content="width=device-width, initial-scale=1">
12
13     <style type="text/css">
14         /* HEADER - stilizacija zaglavlja */
15         #header {
16             background: #c51417; /* Crvena boja pozadine header-a */
17             padding: 10px; /* Unutrašnji razmak */
18             margin-bottom: 10px; /* Razmak prema sadržaju ispod */
19             overflow: hidden; /* Obuhvata floatovane elemente */
20         }
21
22         /* Stilizacija LOGO dela */
23         #logo {
24             float: left; /* Logo na levoj strani */
25         }
26
27         /* Stilizacija SLOGANA */
28         #slogan {
29             float: right; /* Slogan na desnoj strani */
30             color: #F4EEEE; /* Svetla boja teksta za kontrast */
31             font-size: 34px; /* Veličina slova */
32             margin-top: 40px; /* Pomera tekst malo niže radi vertikalnog centriranja */
33         }
34
35         /* Responsive stilovi za ekrane manje od 767px */
36         @media screen and (max-width:767px) {
37             #logo {
38                 float: none; /* Logo ide iznad slogana */
39                 text-align: center; /* Ispravljeno "centar" u "center" */
40                 border-bottom: 2px solid rgba(249,249,249,0.49); /* Donja granica za vizuelnu podelu */
41                 padding-bottom: 10px; /* Lepši razmak ispod logoa */
42             }
43
44             #slogan {
45                 float: none; /* Slogan ide ispod loga */
46                 text-align: center; /* Ispravljeno "algin" u "align" */
47                 margin-top: 20px; /* Smanjen razmak za bolji prikaz na mobilnom */
48             }
49         }
50     </style>
51 </head>
52

```

```

52 </head>
53 <body>
54
55 <div id="wrapper"> <!-- Glavni omotač svih elemenata -->
56
57 <header id="header"> <!-- Zaglavlje stranice -->
58 <div id="logo">
59 <!-- Logo sajta (slika koja vodi na početnu stranicu) -->
60 <a href="index.html">
61 
62 </a>
63 </div> <!-- kraj logo -->
64
65 <div id="slogan">
66 <!-- Slogan stranice -->
67 <p>What is Lorem Ipsum?</p>
68 </div> <!-- kraj slogan -->
69 </header> <!-- kraj header -->
70
71 <nav id="nav"> <!-- Navigacioni meni -->
72 <!-- Ovdje unosimo elemente navigacije -->
73 </nav>
74
75 <main id="main"> <!-- Glavni sadržaj stranice -->
76 <!-- Ovdje unosimo glavni sadržaj stranice -->
77 </main>
78
79 <aside id="sidebar"> <!-- Bočna traka -->
80 <!-- Ovdje unosimo dodatni sadržaj (reklame, linkove, itd.) -->
81 </aside>
82
83 <footer id="footer"> <!-- Podnožje stranice -->
84 <!-- Informacije o autoru, copyright, kontakt -->
85 <p>Copyright &copy; Ivan Cvetković</p>
86 </footer>
87
88 </div> <!-- kraj glavnog omotača -->
89
90 </body>
91 </html>

```

3.3. Navigacija

Navigacija je jedan od najvažnijih elemenata svake web stranice. Ona omogućava korisnicima da lako pronađu informacije koje traže i jasno se snađu na sajtu. Dobra navigacija treba biti intuitivna, jasna i pristupačna na svim uređajima (desktop, tablet, mobilni telefon).

Osnovne vrste navigacije:

1. **Horizontalna navigacija** – obično se nalazi na vrhu stranice (ispod headera), često koristi horizontalni meni sa opcijama poređanim u liniji.
2. **Vertikalna navigacija** – meni postavljen na levoj ili desnoj strani, čest kod administrativnih panela ili blogova.
3. **Padajući (dropdown) meni** – koristi se kad postoji više sadržaja koji treba da budu strukturirani u nekoliko nivoa.
4. **Responzivna navigacija** – automatski se prilagođava veličini ekrana, pretvarajući se u mobilni meni („hamburger“ ikonice) kada je prostor ograničen.

```
<nav id="nav">
<!-- Navigacijoni meni -->
<ul>
<li><a href="index.html">Home page</a></li>
<li><a href="info.html">Info</a>
<ul>
<li><a href="info.html">Info sub1</a></li>
<li><a href="info.html">Info sub2</a>
<ul>
<li><a href="info.html">Info p sub1</a></li>
<li><a href="info.html">Info p sub2</a></li>
<li><a href="info.html">Info p sub3</a></li>
</ul>
</li>
<li><a href="info.html">Info sub3</a></li>
</ul>
</li>
<li><a href="work.html">work</a></li>
<li><a href="about.html">about us</a></li>
<li><a href="contact.html">contact</a></li>
</ul>
<!-- Ikonice u navigaciji -->
<div class="social">
<a href="index.html"><i class="fab fa-facebook-square"></i></a>
<a href="index.html"><i class="fab fa-instagram"></i></a>
<a href="index.html"><i class="fab fa-twitter-square"></i></a>
</div>
</nav> <!-- end nav -->
```

```

/*Navigacija*/
#nav {
    background: #333333; /* tamno siva pozadina menija */
    color: #ffffff; /* bela boja teksta u meniju */
    height: 40px; /* visina navigacije (meni trake) */
    margin-bottom: 15px; /* razmak od donjeg elementa (ispod navigacije) */
    padding: 0 15px; /* unutrašnji razmak sa leve i desne strane */
}

/* Stilizacija liste unutar navigacije: */
#nav ul {
    margin: 0px; /* uklanja marginu */
    padding: 0px; /* uklanja padding */
    list-style: none; /* uklanja tačkice pored elemenata liste */
}

/* Pozicioniranje stavki menija: */
#nav ul li {
    float: left; /* stavke menija postavlja vodoravno */
    position: relative; /* omogućava apsolutno pozicioniranje podmenija */
}

/* Stilizacija linkova unutar navigacije: */
#nav ul li a {
    padding: 10px 15px; /* prostor oko linkova */
    height: 20px; /* visina samog linka */
    display: block; /* omogućava klik po celoj površini linka */
}

/*Linkovi - osnovni i posećeni:*/
#nav ul li a:link,
#nav ul li a:visited {
    color: #ffffff; /* bela boja za osnovno stanje i posećene linkove */
    text-decoration: none; /* uklanja podvlačenje teksta */
}

/*Link na hover (prelazak mišem preko linka):*/
#nav ul li a:hover {
    color: #ffffff; /* zadržava belu boju */
    background: #c51417; /* crvena pozadina kada pređeš mišem preko linka */
    text-decoration: none; /* bez podvlačenja */
}

/*Link - aktivan (kliknut):*/
#nav ul li a:active {
    background: #930a0d; /* tamnija crvena pozadina pri kliku */
}

```

```

/*Podmeni (padajući meni):*/
#nav ul li ul {
    background: rgba(51,51,51,0.73); /* tamno siva, providna pozadina */
    position: absolute; /* apsolutna pozicija u odnosu na roditelja */
    left: 0; /* levo poravnanje podmenija */
    top: 100%; /* podmeni se pozicionira tačno ispod glavnog menija */
    width: 150px; /* širina podmenija */
    display: none; /* inicijalno skriven podmeni */
}

/*Prikaz podmenija na hover:*/
#nav ul li:hover > ul {
    display: block; /* prikazuje podmeni kada miš pređe preko stavke */
}

/*Stavke unutar podmenija:*/
#nav ul li ul li {
    float: none; /* vertikalni raspored stavki u podmeniju */
}

/*Podmeni trećeg nivoa:*/
#nav ul li ul li ul {
    left: 100%; /* pozicija trećeg nivoa desno od drugog nivoa */
    top: 0; /* poravnato gore sa prethodnim nivoom */
}

/*Ikonice društvenih mreža:*/
.social {
    float: right; /* ikonice postavljene na desnu stranu */
    height: 30px; /* visina ikonice */
    padding: 5px 0; /* vertikalni razmak oko ikonica */
    font-size: 20px; /* veličina fonta (ikonica) */
}

/*Stilizacija linkova društvenih mreža:*/
.social a:link,
.social a:visited {
    color: #ffffff; /* bela boja ikonica */
    text-decoration: none; /* bez podvlačenja */
}

.social a:hover {
    color: #930a0d; /* crvena boja na hover */
    text-decoration: underline; /* dodaje podvlačenje na hover */
}

.social a:active {
    color: #930a0d; /* boja ostaje ista prilikom klika */
}

```

```

/*Stilizacija za ekrane manje od 767px (mobilni uređaji):*/
@media screen and (max-width:767px) {

  #wrapper {
    width: 80%;          /* wrapper zauzima 80% širine ekrana */
  }

  #nav {
    height: auto;        /* visina prilagođena sadržaju */
    padding: 15px;       /* unutrašnji razmak */
  }

  #nav ul li {
    float: none;         /* elementi menija vertikalno poredani */
  }

  #nav ul li ul {
    background: transparent; /* transparentna pozadina podmenija */
    position: relative;     /* relativno pozicioniranje (ispod nadmenija) */
    left: 0;
    top: 0;
    width: auto;           /* širina prilagođena ekranu */
    display: block;        /* podmeniji odmah vidljivi */
    padding-left: 15px;     /* uvlaka za bolju preglednost */
  }

  #nav ul li ul li ul {
    left: 0;
    top: 0;               /* treći nivo u nastavku (bez dodatnog pozicioniranja) */
  }

  #nav ul li a {
    padding: 5px 10px;    /* manji razmak na mobilnim uređajima */
    height: auto;         /* prilagođena visina */
  }

  .social {
    float: none;          /* ikonice centrirane */
    text-align: center;    /* centralno poravnate ikonice */
    font-size: 35px;      /* veće ikonice za lakše korišćenje prstima */
    height: auto;
    border-top: 1px solid #FFFFFF; /* gornja linija razgraničenja */
    margin-top: 20px;      /* dodatni razmak iznad ikonica */
  }

  .about {
    width: auto;          /* prilagodljiva širina */
    float: none;          /* bez float-a */
    margin: 15px !important; /* fiksna margina za dodatnu jasnoću */
  }
}

```

Prikaz navigacije na svim veličinama ekrana osim na mobilnim telefonima :

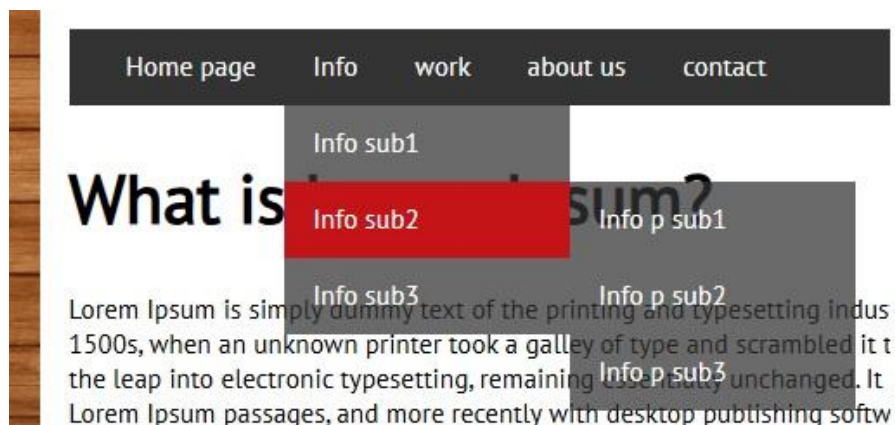
Slika iznad prikazuje osnovni, standardni izgled navigacije za desktop uređaje.

Navigacija je horizontalna, što smo postigli tako što smo u CSS-u za #nav ul li elemente koristili svojstvo float: left, što ih ređa jedan pored drugog.

Ikonice društvenih mreža su na desnoj strani, što smo postigli korišćenjem klase .social sa float: right. Ovo omogućava korisnicima lak pristup društvenim mrežama i daje dodatnu vrednost navigaciji.

Stilizacija je odabrana ovako da bude:

- Tamna pozadina (background: #333333) sa belim tekstom (color: #ffffff) radi dobre vidljivosti i kontrasta.
- Padding i margin podešeni tako da navigacija deluje uredno i pregledno

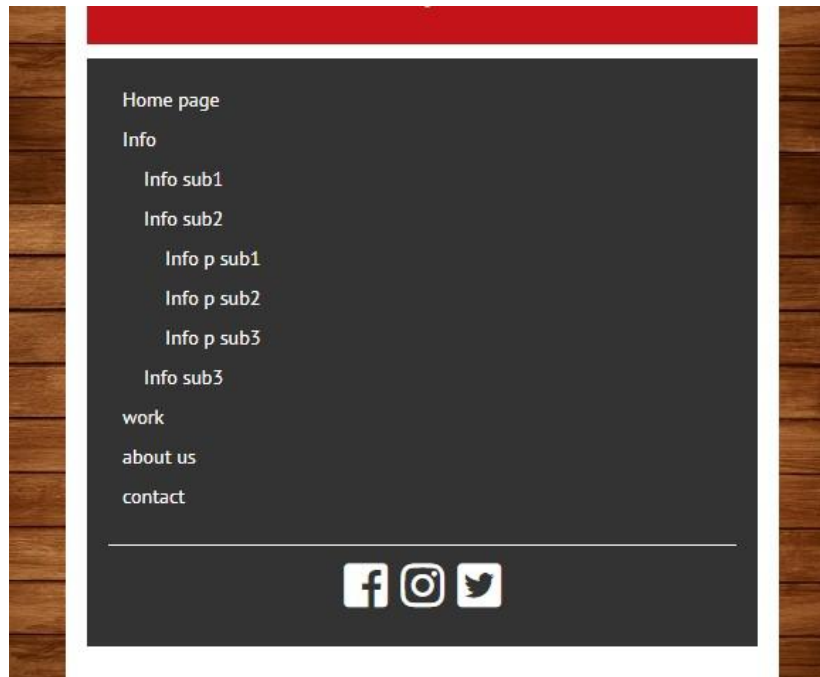

Slika prikazuje interakciju korisnika sa menijem, kada korisnik pređe kursom preko opcije "Info".

Padajući meni je napravljen tako što smo u CSS-u podesili sledeće:

- Podmeni (#nav ul li ul) je inicijalno skriven (display: none) i pojavljuje se (display: block) tek kad korisnik pređe mišem preko glavne opcije, korišćenjem pseudo-klase :hover.
- Ovaj meni ima pozicioniranje position: absolute kako bi se podmeniji pojavljivali tačno ispod svojih nadmenija.
- Dodali sam promenu boje pozadine opcije menija na hover (background: #c51417) što korisniku jasno daje do znanja gde se trenutno nalazi i šta bira.

Prikaz navigacije na mobilnim telefonima, sve rezolucije koje su 767px i manje :

Slika prikazuje navigaciju prilagođenu za mobilne uređaje. Ovde sam napravio navigaciju vertikalnom, što je mnogo lakše za korišćenje na telefonima ili manjim ekranima.

U CSS-u sam ovo postigao pomoću Media Queries:

```
@media screen and (max-width:767px) {
    #nav ul li {
        float: none; /* elemente sam poređao jedan ispod drugog */
        width: 100%; /* zauzimaju celu širinu */
    }

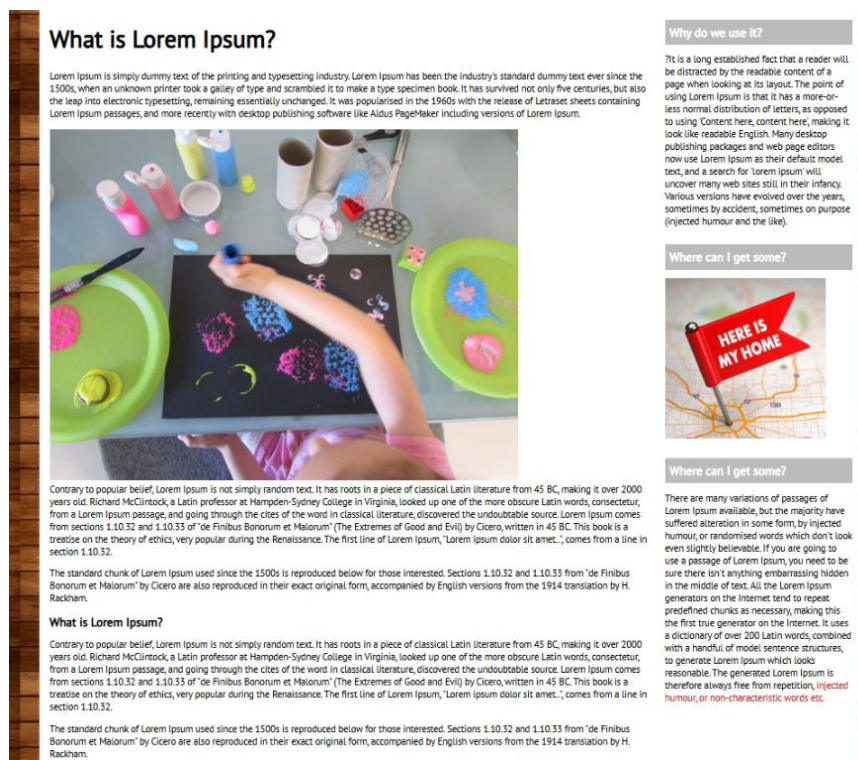
    #nav ul li ul {
        position: relative; /* podmeniji nisu apsolutni već pozicionirani
relativno */
        display: block; /* prikazujem odmah sve podmenije */
        padding-left: 15px; /* uvlaka radi preglednosti */
        background: transparent; /* transparentna pozadina za bolju
preglednost */
    }

    .social {
        float: none;
        text-align: center;
        font-size: 35px; /* veće ikonice za lakši dodir prstom */
        margin-top: 20px; /* lepši razmak */
        border-top: 1px solid #ffffff; /* linija za odvajanje */
    }
}
```

Zašto smo ovako stilizovali mobilnu verziju navigacije?

- Elementi su poređani jedan ispod drugog jer je to mnogo lakše za interakciju na ekranima osetljivim na dodir.
- Podmeniji su odmah prikazani zbog lakše dostupnosti svih opcija bez potrebe za dodatnom interakcijom.
- Ikonice društvenih mreža su velike i centrirane radi bolje vidljivosti i jednostavnosti korišćenja.

3.4 Main i sidebar

Main deo (<main>)

Main deo stranice je centralni deo web stranice u kojem se nalazi glavni sadržaj koji je od suštinske važnosti za posetioce. Ovo je obično najveći deo stranice i zauzima glavno mesto po širini i pažnji korisnika.

U main delu mogu biti:

- tekstovi,
- članci,
- slike,
- video zapisi,
- forme,
- drugi važni sadržaji.

Upravo ovaj deo sadržaja se najčešće **menja** sa jedne stranice na drugu, dok ostatak strukture ostaje isti ili sličan.

Primer korišćenja HTML-a za main deo:

```
<main id="main">
  <h1>Naslov stranice</h1>
  <p>Ovde ide glavni sadržaj...</p>
</main>
```

Said bar - bočna traka – Aside (<aside>)

Aside (bočna traka) predstavlja deo web stranice koji služi za dodatne informacije. Ovaj deo obično sadrži informacije koje su povezane sa glavnim sadržajem ali nisu njegov deo, već predstavljaju dodatne detalje, reklame, vesti, linkove ili sadržaj koji dopunjuje glavnu temu stranice.

Tipični sadržaji bočne trake:

- linkovi do novosti ili dodatnih članaka,
- mali oglasi ili reklame,
- dodatni izvori informacija,
- liste popularnih stranica ili kategorija.

Primer HTML-a za aside element:

```
<aside id="sidebar">
  <h2>Najnovije vesti</h2>
  <ul>
    <li><a href="#">Vest 1</a></li>
    <li><a href="#">Vest 2</a></li>
  </ul>
</aside>
```

Kako funkcionišu višestranični sajтови?

Na web sajtovima koji imaju više različitih stranica, sadržaj u **main delu** je ono što se menja od strane do strane, dok elementi kao što su **header** (zaglavlje), **navigacija**, **aside** (bočna traka) i **footer** (podnožje) uglavnom ostaju isti ili se menjaju minimalno.

Zašto se menja samo main deo?

Doslednost dizajna:

Header, navigacija i footer ostaju isti kako bi posetioци uvek znali gde se šta nalazi i lakše se snašli na sajtu.

Vizuelno imamo utisak da su sve stranice jedna celina i da smo na istom sajtu

Jednostavnost održavanja:

Lakše je menjati samo centralni deo sadržaja kada se prelazi na novu

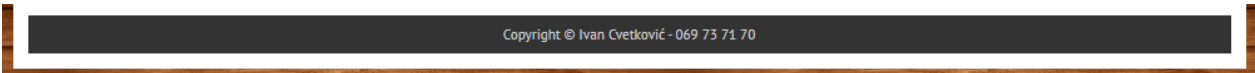
stranicu. Takođe, smanjuje se količina koda koja treba da se održava.

Brže učitavanje:

Pošto se ponavlja samo main deo sadržaja, učitavanje svake stranice može biti brže jer se ostali elementi često keširaju (pamte se u pretraživaču).

3.5 Footer

Footer predstavlja deo stranice koji se nalazi na samom kraju. U njemu se najčešće smeštaju dodatne informacije kao što su kontakt podaci, autorska prava, linkovi ka društvenim mrežama ili navigacioni linkovi ka manje važnim stranicama sajta. Footer je obično isti na svim stranicama sajta, radi konzistentnosti i lakšeg snalaženja korisnika.

Copyright © Ivan Cvetković - 069 73 71 70

HTML deo:

```
<footer id="footer"> <!-- Podnožje stranice -->
  <!-- Informacije o autoru, copyright, kontakt -->
  <p>Copyright &copy; Ivan Cvetković</p>
</footer>
```

Koristili smo semantički tag <footer> jer jasno opisuje funkciju ovog elementa (podnožje).

```
#footer {
  background: #333333; /* tamna pozadina za dobar kontrast */
  clear: both; /* čisti prethodne float elemente (main i sidebar), omogućava footeru da ostane na dnu */
  padding: 10px; /* unutrašnji razmak radi boljeg izgleda */
  color: #cccccc; /* svetla boja teksta radi kontrasta sa tamnom pozadinom */
  text-align: center; /* centralno poravnanje teksta */
}

#footer p {
  margin: 0; /* uklanjanje viška margine zbog estetskog izgleda */
}
```

4. Zaključak

U ovom praktikumu detaljno smo analizirali i objasnili **osnovni raspored (layout)** web stranice, kroz primer jednostavnog, ali potpunog HTML i CSS koda. Kroz praktične primere, jasno smo istakli uloge svakog ključnog elementa: **header** (zaglavlje), **navigaciju**, **main** (glavni deo), **aside** (bočnu traku), kao i **footer** (podnožje).

Svaki od ovih delova ima jasno definisanu funkciju:

- **Header** služi za predstavljanje sajta korisnicima putem logotipa ili slogana.
- **Navigacija** omogućava lako snalaženje i jednostavan pristup sadržaju kroz meni.
- **Main deo** namenjen je prikazu glavnog, dinamičkog sadržaja stranice.
- **Aside** predstavlja prostor za dodatne informacije koje obogaćuju korisničko iskustvo.
- **Footer** daje osnovne informacije o autoru, autorskim pravima i eventualne dodatne linkove.

Takođe smo naglasili važnost korišćenja **responzivnog dizajna**, čime se osigurava kvalitetan prikaz na svim uređajima (desktop, tablet, mobilni uređaj). Kroz media queries u CSS-u jasno je prikazano kako se sadržaj prilagođava različitim rezolucijama ekrana, čime korisnicima pružamo optimalno iskustvo bez obzira na uređaj sa kog pristupaju sajtu.

Primer HTML i CSS koda koji smo analizirali jasan je, dobro strukturiran, prati dobre prakse i lako je prilagodljiv daljem razvoju i proširenju sadržaja. Objašnjavanjem svakog pojedinačnog dela, pokazali smo koliko je važno pravilno organizovati strukturu i stilizaciju sajta radi boljeg korisničkog iskustva.

Pažljivim planiranjem layout-a, odabirom prikladnih stilova i pravilnom upotrebom HTML elemenata, kreira se funkcionalan, moderan i pristupačan sajt koji ispunjava zahteve svih korisnika.

5. Literatura

Knjige:

- Duckett, J. (2011). *HTML & CSS: Design and build websites*. John Wiley & Sons.
- Robbins, J. N. (2018). *Learning web design: A beginner's guide to HTML, CSS, JavaScript, and web graphics* (5th ed.). O'Reilly Media.
- Freeman, E., & Robson, E. (2012). *Head first HTML and CSS* (2nd ed.). O'Reilly Media.

Web stranice i online izvori:

- Mozilla Developer Network. (n.d.). *MDN Web Docs*. Retrieved April 6, 2025, from <https://developer.mozilla.org>
- Refsnes Data. (n.d.). *W3Schools Online Web Tutorials*. Retrieved April 6, 2025, from <https://www.w3schools.com>
- Coyier, C. (n.d.). *CSS-Tricks*. Retrieved Mart 6, 2025, from <https://css-tricks.com>
- Deveria, A. (n.d.). *Can I Use*. Retrieved Mart 6, 2025, from <https://caniuse.com>

Skenirajte i zapratite instagram profil ukoliko vam se dopao priručnik:

